

Zarja

LuKec

Kratko poročilo o delu ZPMS v letu 2022

Ljubljana, marec 2023

Kdo smo?

- ZPMS je nevladna, prostovoljska organizacija, ki skupaj s svojimi 112 članicami po vsej Sloveniji skrbi za kakovosten razvoj otrok in mladostnikov.
- ZPMS je humanitarna organizacija, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega varstva, družinske politike ter vzgoje in izobraževanja.
- Delujemo kot dobro delujoča mreža društev in zvez, ki že od leta 1953 skrbi za kakovosten razvoj otrok in mladostnikov.
- Odzivamo se na aktualna družbena vprašanja in smo vse bolj nepogrešljiv sogovornik v današnji civilni družbi.
- Z našimi socialnovarstvenimi in humanitarnimi programi zagotavljamo finančno, materialno in psihosocialno pomoč otrokom in družinam v stiski.
- Z odličnimi izobraževalnimi in podpornimi programi zagotavljamo kakovostno preživljanje prostega časa, letovanja in zimovanja, spodbujamo raziskovanje in umetniško ustvarjanje ter participacijo otrok.
- S programi zagovorništva sodelujemo pri pripravi dokumentov in zakonskih aktov ter ozaveščamo o aktualnih temah s področja otrok, mladostnikov in družine.
- Z našimi programi pomagamo, bogatimo prosti čas, izobražujemo ter zastopamo interese in pravice otrok in mladostnikov.

*Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®*

Naši programi

- *ENO SRCE - Pomoč družinam, Sapramiškin sklad, Adin štipendijski sklad, Polna šolska torba, Športnik sem*
- *Pomežik soncu®*
- *Prosti čas in letovanja*
- *TOM telefon®*
- *Otroški parlamenti®*
- *Evropa v šoli*
- *Mladi raziskovalci zgodovine*
- *Teden otroka®*
- *Mreža za otrokove pravice*

Kaj delamo?

V sodelovanju z našimi Članicami, organizatorji letovanj, **organiziramo letovanja in zimovanja**, na katerih lahko s pomočjo programa **Pomežik soncu®** brezplačno uživajo otroci in mladostniki iz socialno šibkejših družin in otroci s posebnimi potrebami.

TOM® – telefon za otroke in mladostnike že več kot 30 let anonimno svetuje mladim pri izzivih odraščanja.

V **Otroških parlamentih®** imajo mladi možnost predstaviti svoja mnenja, ideje ter spoznavajo, kaj pomenita participacija in aktivno državljanstvo.

V **Tednu otroka®** s poslanico v ospredje postavimo aktualno problematiko, ki zadeva otroke, ter v sodelovanju s strokovnjaki iščemo rešitve. Za vrtce in osnovne šole pripravimo zanimive ustvarjalne in gibalne izzive ter skupaj s Članicami ZPMS organiziramo številne dogodke za otroke in družine.

Mladi raziskovalci zgodovine odkrivajo našo bogato dediščino.

Natečaj Evropa v šoli spodbuja ustvarjalnost na literarnem, likovnem, fotografskem, video in internetnem področju, hkrati pa mladi spoznavajo izzive Evropske unije in širšega sveta.

Mreža za otrokove pravice in **Nacionalni odbor za otrokove pravice** si prizadevata za spoštovanje otrokovih pravic.

S socialno-humanitarnimi programi ENO SRCE pomagamo družinam v stiski s plačilom osnovnih življenjskih stroškov (**Pomoč družinam**); štipendiramo dijakinje in dijake iz socialno ogroženih družin (**Adin štipendijski sklad**); otrokom s posebnimi potrebami iz socialno ogroženih družin krijemo stroške terapij in pripomočkov (**Sapramiškin sklad**); podpiramo športne potenciale otrok iz socialno šibkejših okolij (**Športnik sem**); poskrbimo, da imajo otroci septembra vse, kar potrebujejo za v šolo (**Polna šolska torba**) in ob decembrskih praznikih zagotovimo, da **darila za otroke** prispejo tudi pod tiste smrečice, pod katerimi drugače ne bi bilo ničesar.

Tudi v letu 2022 smo na prvo mesto ves čas postavljali dobrobit otrok, mladostnikov in družin.

Vsi naši programi so bili
uspešno izpeljani. Glavni
poudarki so zbrani na
naslednjih straneh.

- V letu 2022 je bilo v družbi še čutiti vplive in posledice ukrepov zoper koronavirus, delovni procesi pa so se pretežno že vrnil v stare tirnice.
- Pozorno smo spremljali, kako vse to doživljajo otroci in mladostniki, ter se trudili jim stati ob strani. Še več poudarka smo dali vključevanju otrok v naše programe. Udeležbo na letovanjih in v drugih počitniških programih smo s pomočjo donacij omogočili tudi ukrajinskim otrokom, nastanjenim v Sloveniji.
- Ob uradnem začetku predvolilnega obdobja smo v okviru Mreže za otrokove pravice ponovili **pobudo "Postavimo otrokove pravice v središče slovenske politike"**, s katero smo opozorili na kršitve otrokovih pravic, ter pozvali politične stranke, da te tematike vključijo v svoje politične programe. Že poleti pa smo začeli z navezovanjem stikov z novo vladajočo strukturo in se pričeli dogovarjati za sestanke.
- Intenzivno smo opozarjali in iskali podporo med vsemi relevantnimi odločevalci, da bi v Sloveniji **končno dobili samostojnega Varuha otrokovih pravic**, saj je na področju socialnega, zdravstvenega in drugih dialogov preveč odprtih in nerešenih vprašanj, ki se ne rešujejo dovolj hitro v korist otrok. O tem smo se pogovarjali s predsednico Državnega Zbora mag. Urško Klakočar Zupančič in ministrico za pravosodje dr. Dominiko Švarc Pipan. Zahtevamo, da se mora Varuha otrokovih pravic ustanoviti z zakonom in da ga imenuje Državni zbor RS. Imel naj bi pooblastila za varstvo in zastopanje, spodbujanje in promoviranje otrokovih pravic. Opravljal bi tudi vlogo spremljanja uresničevanja Konvencije otrokovih pravic ter ostalih mednarodnih pravnih aktov na področju otrokovih pravic.

**S socialno-
humanitarnim
programom
ENO SRCE
smo na
različne načine
pomagali
7706
družinam.**

- **7.706 družinam v stiski smo na različne načine pomagali v vrednosti 657.000 €.**
- Zaživel je nov program **Športnik sem**. Namen sklada je otrokom in mladostnikom iz socialno šibkejših okolij omogočiti več gibanja in uresničevanja športnih potencialov. V šolskem letu 2022/23 že **pomagamo 45 otrokom pri plačilu vadnin in nakupu športne opreme.**
- Predstavili smo **naš unikatni izdelek – dobrodelni copat COPart**, od katerega prodaje je bil del sredstev namenjen za Sapramiškin sklad za otroke s posebnimi potrebami. COPart je plod tehtnega razmisleka, kakšen izdelek ponuditi trgu in podjetjem, ki želijo z nakupom prispevati v socialno-humanitarne programe ZPMS. COPart je na pobudo ZPMS zasnovala znana oblikovalka Urša Drogenik, izdelali pa so ga Čevljarstvu Brodi iz Tržiča. Do konca leta smo prodali 750 parov.
- Zagotovili smo **277 računalnikov** preko 27 naših lokalnih društev ali osnovnih šol.
- Šolske torbice smo napolnili z več kot **46.000 kosi šolskih potrebščin.**
- Iz Adinega štipendijskega sklada v šolskem letu 2022/2023 mesečno **štipendijo prejema 30 srednješolk in srednješolcev.**
- Iz Sapramiškininega sklada smo **otrokom s posebnimi potrebami iz 6 družin** pomagali s plačilom dodatnih terapij in posebnih pripomočkov.
- Pod smrečice smo postavili **1.100 daril** za otroke.
- V **Hiši zavetja Palčica**, kjer deluje Krizni center za otroke od 0 do 6 let, smo izvedli obsežna vzdrževalna dela, in sicer: montažo novih vhodnih vrat z domofonom, popravilo oken in balkonskih vrat, namestitvev zunanjih žaluzij ter ureditev sistema rekuperacije.

S programom
Pomežik
soncu® smo
brezplačno
letovanje
omogočili
1339
otrokom.

Pomežik soncu® je program zbiranja sredstev, s katerim želimo omogočiti brezplačno letovanje ali zimovanje otrokom iz socialno ogroženih družin, ki si zaradi finančne stiske ne morejo privoščiti družinskih počitnic oz. jih starši otroku ne zmorejo plačati.

Poteka neprekinjeno že od leta 1999.

- ZPMS skupaj s svojimi društvi in zvezami letovanja izvaja že več kot 60 let. Na voljo imamo 15 letovišč (skupno 2500 postelj), posebej zgrajenih in urejenih za počitnikovanje najmlajših.
- Otroke na letovanjih spremljajo dobro usposobljeni pedagoški vodje, vzgojitelji in animatorji, ki so sicer prostovoljci. Posamezna izmena traja 7 ali 10 dni, v eni skupini pa je od 8 do 10 otrok.
- **V letu 2022 je v vseh kapacitetah naših organizatorjev in izvajalcev letovanj počitnikovalo 11.027 otrok.**
- **Temeljno vodilo naših letovanj** je, da z vključujočim oblikovanjem skupin (inkluzija) zmanjšujemo socialno izključenost otrok iz socialno ogroženih družin in tudi otrok s posebnimi potrebami - **skupine so mešane**: skupaj letujejo otroci, ki so na letovanju samoplačniško, otroci, ki letujejo brezplačno, otroci s posebnimi potrebami, katerim pomagajo njihovi spremljevalci, in otroci, ki se udeležujejo zdravstvenega letovanja.

TOM

Telefon za otroke in mladostnike

116 111

Odgovor je pogovor.

Svetovalci TOM telefona® so se odzvali na 19542 kontaktov otrok in mladostnikov.

*Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®*

- **142 svetovalcev prostovoljcev je opravilo 8728 prostovoljskih ur.**
- Ker smo mladim želeli glasno sporočiti, da v stiskah niso sami, saj jim lahko s pogovorom pomaga naš TOM telefon, se je TOM telefon odpravil na pot: **od 17. 5. do 20. 11. je v akciji "TOM potuje, otroke obiskuje" nahrbtnik TOM telefona s predstavitvenimi gradivi potoval po slovenskih osnovnih šolah.** Vsaka vključena šola je nahrbtnik gostila 7 dni in v razredih od 4. do 9. razreda izvedla delavnico o TOM telefonu in pomenu pogovora. V nahrbtniku so bila vsa potrebna gradiva za izvedbo delavnice (navodila za učitelje, ppt predstavitev, spominska knjiga, škatlica za anonimna vprašanja otrok, majica, plakati, zloženke, banner za na spletno stran, video nagovor predsednika TOM telefona). Na delavnici so otroci v škatlice oddali anonimna vprašanja, o katerih se ne morejo ali ne upajo pogovoriti s starši ali drugimi odraslimi, v spominsko knjigo pa so napisali razlago TOM-ovega slogana "Odgovor je pogovor". V akciji, preko katere so se otroci seznanili s TOM telefonom in s pomenom pogovora, je **sodelovalo 193 osnovnih šol.**
- Strokovna služba TOM telefona se je udeležila 10. mednarodnega posveta telefonov za pomoč otrokom in mladostnikom (IC 2022), ki je potekal od 26. do 29. septembra 2022 v Stockholmu (Švedska). Na dogodku smo imeli priložnost izmenjati izkušnje in spoznati pristope drugih telefonov, predvsem z vidika uporabe sodobne digitalne tehnologije. IC 2022 je dosegel vrhunec z objavo Stockholmske deklaracije, izjave v imenu vseh članov Child Helpline International, ki opisuje sedem bistvenih ukrepov, ki jih morajo sprejeti vse vlade in ZN, da bi zagotovili pravice in zaščito otrok in mladih po vsem svetu.

Izvedli smo ključne dogodke naših programov in projektov...

- **32. zasedanje nacionalnega Otroškega parlamenta®**, na katerem je sodelovalo **111 mladih parlamentarcev, 17 otrok novinarjev in 31 spremljevalcev**. Mladi so še zadnjič razpravljali na temo "Moja poklicna prihodnost; za novo temo so izmed 6 predlaganih izbrali "Duševno zdravje otrok in mladih".
- **natečaj Evropa v šoli 2021/2022**, v sklopu katerega je na temo "*Brez modre ni zelene, brez vode ni življenja*" ustvarjalo **8.177 učencev in dijakov s 121 osnovnih in srednjih šol**; za 30 nagrajencev in njihove mentorje smo organizirali izlet v Rakov Škocjan. Po krasni učni poti skozi to kraško dolino smo se dobri dve uri sprehajali in spoznavali naravne lepote, ki so udeležence navdušile.
- **53. državno srečanje mladih zgodovinarjev** za šolsko leto 2021/2022, katerega častni pokrovitelj je bilo Ministrstvo RS za zdravje, je potekalo v Muzeju Velenje. V šolskem letu 2021/2021 je raziskovalne naloge na temo "*Snaga k zdravju pomaga – Nalezljive bolezni in boj proti njim,*" pripravilo **131 mladih raziskovalcev zgodovine z 21 osnovnih šol pod vodstvom 26 mentorjev**.

Izvedli smo ključne dogodke naših programov in projektov...

- **Zaključno posvetovanje z otroki v sklopu projekta Uresničevanje pravice otrok do participacije: Naše mnenje šteje!** Otrokom so se v tematskih omizjih pridružili oblikovalci politik, strokovnjaki in ljudje iz prakse, ki so jih s svojimi znanji in izkušnjami podkrepili pri njihovih razmišljanjih, predvsem glede možnosti izvedbe posameznih predlogov v praksi. Udeleženske in udeleženci so nato oblikovali po tri predloge z vsakega področja, ki so jih tudi predstavili vabljenim odločevalcem s pristojnih ministrstev in drugim udeležencem. Ti predlogi so tudi ključni del **Bele knjige ZPMS o uresničevanju pravice otrok do participacije**, ki je glavni izdelek projekta, v katerem je **skupno sodelovalo 129 otrok**. Nacionalna agencija programa Erasmus+ je naš projekt uvrstila med dobre prakse.

- **Teden otroka®** je z glasbeno poslanico "Skp se mava dobr" v izvedbi slovenskega raperja NIPKEJA pozival k druženju, prijateljstvu, skupnim dogodivščinam, zaupanju. Za vrtčevske in osnovnošolske otroke smo pripravili likovni in plesni natečaj. Osrednje povabilo likovnega natečaja je bilo, da otroci narišejo kako, kdaj, s kom se imajo dobro, plesnega pa, da pripravijo kratko koreografijo na refren pesmi Skp se mava dobr. Odziv je bil neverjeten, prejeli smo **1885 likovnih del iz 229 vrtcev in osnovnih šol ter 104 videoposnetke koreografij**.

Odzivali smo se na aktualne dogodke...

- Ob uradnem začetku predvolilnega obdobja smo v okviru Mreže za otrokove pravice ponovili pobudo "**Postavimo otrokove pravice v središče slovenske politike**", s katero smo opozorili na kršitve otrokovih pravic, ter pozvali politične stranke, da te tematike vključijo v svoje politične programe.
- Že poleti smo začeli z navezovanjem stikov z novo vladajočo strukturo in se pričeli dogovarjati za sestanke. **Do konca leta smo se sestali predsednico državnega zbora mag. Urško Klakočar Zupančič, ministrico za pravosodje dr. Dominiko Švarc Pipan in z ministrom za zdravje dr. Danijelu Bešič Loredanu.** Slednjima smo izročili tudi *Belo knjigo ZPMS o uresničevanju pravice otrok do participacije*, ki je nastala v sklopu projekta Naše mnenje šteje! in vključuje konkretne predloge za boljše vključevanje mladih na področju sodstva in zdravstva.
- Dr. Loredanu smo predstavili izzive otrok v slovenskem zdravstvenem sistemu, opozorili, da morajo vsi otroci v Sloveniji za zagotavljanje polnega zdravja imeti enakovreden **dostop do pediatra** v vseh regijah ter predlagali, da država vzpostavi sistem financiranja **zdravljenja otrok z redkimi boleznimi** v tujini oz. da v ta namen ustanovi poseben sklad. Izpostavili smo **pomen zdravstvenih letovanj** za otroke ter pozvali ministrstvo za zdravje, da ustrezno sistemsko uredi njihovo izvajanje, da otroci in mladi ne bodo oškodovani.
- Podali smo naše predloge na osnutek predloga Zakona o interventnih ukrepih v vzgoji in izobraževanju za šolsko leto 2022/2023., v katerih smo izpostavili, da je ključno, da država poskrbi za cenovno dostopen topli obrok, kosilo za otroke.
- Odzvali smo se na poziv vlade za predloge na Smernice za sodelovanje Vlade RS z nevladnimi organizacijami ter se vključili v pripravo Strategije za razvoj prostovoljstva.

Zagotovili smo sodelovanje otrok...

- **...v Svetu otrok organizacije Eurochild** – po pozivu organizacije Eurochild k prijavi predstavnikov otrok v Eurochild-ov Svet otrok smo predlagali 3 mlade parlamentarce: 2 fanta in 1 dekle z različnih koncev Slovenije. Izbran je bil Jakob, učenec 8. razreda OŠ 8. talcev Logatec. Mandat člana Sveta otrok ima od marca 2022 do junija 2024. Od 30. 4. do 3. 5. 2022 je v Bruslju potekalo prvo srečanje Sveta otrok v novi sestavi. 11. 5. 2022 se je udeležil on-line skupščine Eurochilda, 28. 9. 2022 pa je s prispevkom o participaciji otrok sodeloval na on-line Evropskem forumu o otrokovih pravicah. 11. 10. 2022 je sodeloval na on-line treningu za Svèt Baltskih držav s temo, kako vključiti otroke v sam svèt. Od 13. do 15. 10. 2022 se je z vrstnico iz Grčije udeležil upravnega odbora Eurochilda.
- **...na posvetovanju o Nacionalnem akcijskem načrtu Jamstva za otroke** - na pobudo MDDSZ in v sodelovanju z Unicef Slovenija smo organizirali on-line posvetovanje z otroki o Nacionalnem akcijskem načrtu v sklopu Jamstva za otroke. Sodelovalo je 39 otrok, mladih parlamentarcev. Otrokom smo podali osnovne informacije o Jamstvu za otroke, nato pa so v skupinah razpravljali o temah: šola in izobraževanje; zdravje; revščina in socialna izključenost ter dom-stanovanje.
- **na zaključni konferenci projekta Hiša za otroke (Barnahus) v Sloveniji** - v začetku maja je v Ljubljani potekala zaključna konferenca skupnega EU/SE projekta Hiša za otroke v Sloveniji, ki je namenjena učinkovitejši in prijaznejši obravnavi otrok, žrtev kaznivih dejanj. Dogodka so se udeležili 4 mladi parlamentarci - Vid, Maksimiljan, Sergej in Alma. Najprej so si ogledali prostore, nato pa je potekala okrogla miza, na kateri so sodelovali le otroci. Mnenja otrok so bila: • prostorom so dali oceno 8/10, želeli bi si več topline in domačnosti, predlagali so dišave, glasbo, igrače, knjižne police in akvarij z ribicami; direktorica je bila nad njihovimi predlogi navdušena; • na vprašanja o spolnem nasilju v šolah so povedali, da je slabo zaznavno, da je največ psihičnega nasilja; • z veseljem bi sodelovali v otroškem posvetovalnem telesu v Hiši za otroke, če bi bilo kdaj ustanovljeno; imeli so tudi kar nekaj predlogov in idej, celo za promocijsko kampanjo.

Zagotovili smo sodelovanje otrok...

- **...na fokusni skupini za evalvacijo Programa za otroke** - IRSSV je v letu 2022 za MDDSZ izvedel evalvacijo Programa za otroke, pri čemer so se osredotočili zgolj na tematiko (ne)varne rabe IKT. Ena od aktivnosti, ko so jih izvajali v okviru evalvacije, so bili tudi pogovori z otroki. V ta namen so organizirali 2 on-line srečanja: eno z osnovnošolci (24. 10. 2022) in eno s srednješolci (25. 10. 2022). Pomagali smo pri naboru otrok in povabilo k sodelovanju poslali nekaterim "aktualnim" mladim parlamentarcem in tistim, ki so že srednješolci. Ugotovili so, da si v okviru šole otroci želijo več vsebin na to temo; predvsem si želijo, da bi jih o (ne)varni rabi interneta izobraževali zunanji strokovnjaki. Čeprav pa precej stvari tudi že vedo.
- **...v Svetu otrok pri Mediteranskem gibanju otrok** - v začetku novembra je on-line potekala 1. skupščina mednarodne organizacije Mediteransko gibanje otrok. Po vzoru Eurochildovega Sveta otrok je tudi ta organizacija predvidela Svet otrok. Pred skupščino so pozvali zainteresirane države za predstavnike otrok; predlagali smo 4 otroke (3 člane delovnega predsedstva NOP in 1 zavzetega mladega parlamentarca), v prvo sestavo so bili sprejeti vsi 4. Otroci so morali biti stari od 10 do 16 let in znati komunicirati v angleškem jeziku. Preostali člani so s Hrvaške, Malte in Sirije.
- **...v radijski oddaji Hudo!** (30. 4. 2022 na temo *Otroški parlamenti, moja poklicna prihodnost*; gostje: Vid (OŠ Frankolovo), Maša (OŠ Domžale), Urban (OŠ Dobrova), Filip (OŠ Prule, preko telefona) ter 1. 10. 2022 na temo *duševno zdravje otrok in mladih, in napoved Tedna otroka Skupaj se imamo dobro*; gostje: Maksimiljan (OŠ Majde Vrhovnik), Jakob (OŠ 8 talcev Logatec), Filip (OŠ Prule) in mentorica Otroškega parlamenta Janja (OŠ 8 talcev Logatec); **in televizijski oddaji Nedeljsko popoldne** (2. 10. 2022 na temo *Teden otroka*; gosta: Vid (Gimnazija Slovenske Konjice) skupaj z ambasadorjem tedna otroka NIPKEjem).

Sodelovali smo...

- v Svetu RS za otroke in družino
- v Svetu Varuha za človekove pravice
- v Svetu Vlade RS za spodbujanje razvoja prostovoljstva, prostovoljskih in nevladnih organizacij
- v medresorski delovna skupina za pripravo predloga nacionalnega Akcijskega načrta za jamstvo za otroke
- v delovni skupini za dopolnjevanje protokolov sodelovanja na področju duševnega zdravja otrok
- v delovni skupini za pripravo predlogov vsebinskih rešitev na področju družinske in socialne politike
- v delovni skupini za pripravo Programa za otroke
- v usmerjevalnem odboru programa Zdaj
- v mreži EAPN Slovenija
- z organizacijo Eurochild
- z organizacijo Child Helpline International
- v Mediteranskem gibanju otrok

... in postali člani delovnih teles:

- Delovne skupine za pripravo podzakonskih aktov, nanašajoč se na spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ)
- Strokovnega sveta za zagovorništvo otrok pri Varuhu človekovih pravic ter
- Strokovnega sveta za socialno varstvo pri Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Poročilo o delu Zveze prijateljev mladine Slovenije v letu 2022 je bilo sprejeto na Skupščini ZPMS 25. 3. 2023.

Celotno poročilo je dostopno na <https://www.zpms.si/o-zpms/transparentnost-delovanja/>

Zarja

LuKec

Zveza prijateljev mladine Slovenije

Dimičeva 9

1000 Ljubljana

T:01/2396 720

www.zpms.si

info@zpms.si